

Kaugete aegade kaja

Tiit Sepp

Pärnu 2021

Image by Waraporn Searight from Pixabay

Minu siiras tänu kuulub kolmele armsale inimesele – Mairele, Martinile ja Jürgenile. Selle raamatu ilmumine on perekondlik ettevõtmine – minu tekstide ettevalmistamisel osalesid minu laste ema ja kaks poega. Loendamatu arv kordi ja tunde olite teie abiks tekstide valimisel, nende korrastamisel, lihvimisel, illustreerimisel. Ilma teie abita poleks see raamat kaante vahele jõudnud.

Toimetaja: Irene Õmblus
Küljendaja: Vallo Hallik

© Kõik õigused kaitstud

ISBN: 978-9949-685-85-1

Trükk: MJ Konsult

Hea Tegu kirjastus
www.fil.ee

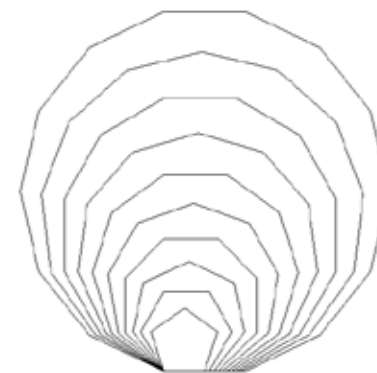

Kartulisalat

Mäletan varasest lapsepõlvest, et minu lemmikuks toidulaual on olnud just nimelt see – kartulisalat. Mäletan sedagi – palju aastaid hiljem – kuidas tühjavõitu külmkappi revideerides leidsin ikka midagi, mida ära kasutada, mida koos keedetud kartulitega kokku segada, sest kartulite jaoks ju ikka raha jätkus. Ja kui seda massi siis majoneesi või veel millegagi maitsestada, oli tulemus suurepärane. Nii on ka see kogumik.

Ma ei saa öelda, nagu oleksin need lood ise välja mõelnud. Ma olen lihtsalt avanud ukse, kui minult on seda nõutud. Olen järginud saadud käske ja seejärel on uks taas sulgunud. Siin on pikemaid ja lühemaid lugusid, on luulet isamaast, on inimesi kaugelt ja lähemalt. On mõtteid hetkest ja on mõtteid ajatust. Nii nagu ühes õiges kartulisalatis olema peabki.

Nooruspõlves osalesin mitmetel arheoloogilistel väljakaevamistel. Avasime esivanemate matusepaiku, minu sõrmede vahelt käis läbi tuhandeid põlenud luukilde. Nüüd, aastakümned hiljem, on nad hakanud minuga kõnelema.

Kaugete aegade laulud

Oli uni või udu, kui minekukihk
meid ühtäkki vägevalt valdas.
Olid jääväljad, stepid ja mets, kuid me ihk
pani liikuma meid tollelt pinnalt.

Oli needus või õnnistus – küsima pean,
mis liikuma pani me rahva,
kuni jõudsime piirini, seda ma tean,
sinnamaale, kus vesi vaid vastas.

Me jõudsime sinna, kus edasipüüd
sai endale õiglase hinna.
Siia tulime, siia jääme me nüüd,
siit pole meil kuhugi minna.

Tulime ammu ja kokku siis saime -
püha ja armas Eestimaa sa.
Sinine taevaskummus me üle -
püha ja armas Eestimaa sa.

Must muld meid ootas, mis harimist nõudis -
püha ja armas Eestimaa sa.
Varjusid mitmeid, kuid valgus neid võitnud -
püha ja armas Eestimaa sa.

Aitad kas hoida maaelu kallist -
püha ja armas Eestimaa sa.
Usku ja armastust sinult meil antut -
püha ja armas Eestimaa sa.

On miski, mis kaob ja miski, mis jääb,
on ammune priius ja maatükk me ees.

Oli aeg, kui läksime piirini,
kus ees läikis üksnes vaid vesi.

Siin me oleme, siin me püsime,
kellelki luba ei küsi.

On vabadusiha ja vaenlaskhirm,
on võitlustemürin ja hulkade surm.

On hiied ja allikad jõudu meil toond
ja lahkunud vaprate toonelakoor.

Sünkpime öö laius virumaa üle
Üle põlise eestimaa
Üle taara lennumaa
Üle ebavere mägede
Üle kaali koleduse
Üle euroopa vapustuse
Kadus vabaduse koit
Ei taarat, ei kalevit enam
Sünkpime öö
Laiub virumaa, eestimaa üle

Kõlab sõjasarv, mets vastu kajab:
Ärka, Nurmekund, Rävala ka!
Hõõru unerähm silmist, ma palun,
Sakala ja Ugandimaa.

Pole küsimus rüüstamisretkes
või mulluse tasumisneim.
Meie olemisrõõmu ja õigust
on rüüstamas võõramaa hõim.

Kõik see mees – nüüd on aeg Koiva taha,
kus raudmeeste arvukas jõuk.
Ja reetjate lisanduv vägi,
kellel meelest läind maaisa võim.

Pole tähtis, kes on meie vastas –
suurt võitu ju arbuja toob.
Elu jalg valge täku all langes,
meie püüdluste krooni ta loob.

Meie usk võitis tookord raua ja
ikkeest jäi puutmat' me maa
Ja hiites – me ammustes kalleis
said maaemad elada.

Aga need, kes metsa kord jäivad,
ei võinud arvata veel,
kuidas kustuvad Jüriöö tuled
ja paljud hiljemgi veel.

Siiski kõik need, kes tookord seal surid,
küsid ikka me käest:
On see mõttetu, mida nad tegid?
On sest midagi alles meil veel?

Homme peame me minema -
maaema, anna meil jõudu.
Koidikul tõuseme hobustel -
maaema, anna meil jõudu.

Arb tõotas võitu me võitluses -
maaema, anna meil jõudu.
Ei eksida täku elujalg saa -
maaema, anna meil jõudu.

Paljud meist Koivamaa metsa küll jäid -
maaema, anna meil jõudu.
Et nende ohver ei asjatu old -
maaema, anna meil jõudu.

Meie jõud rauges tookord raua ees
anna, maaema, andeks
sinu hiiepuudest sai kirikutorn
anna, maaema, andeks
ei õigust kui muiste kõnelda
anna, maaema, andeks
aga sosinat keelata
kellelgi
pole võimalik
maaema
kallis